

BOTAŞ

BORU HATLARI İLE PETROL TAŞIMA A.Ş.

MAVİ AKIM GERÇEĞİ VE BAĞLANTILI PROJELER

MAVİ AKIM
GERÇEĞİ
VE
BAĞLANTILI PROJELER

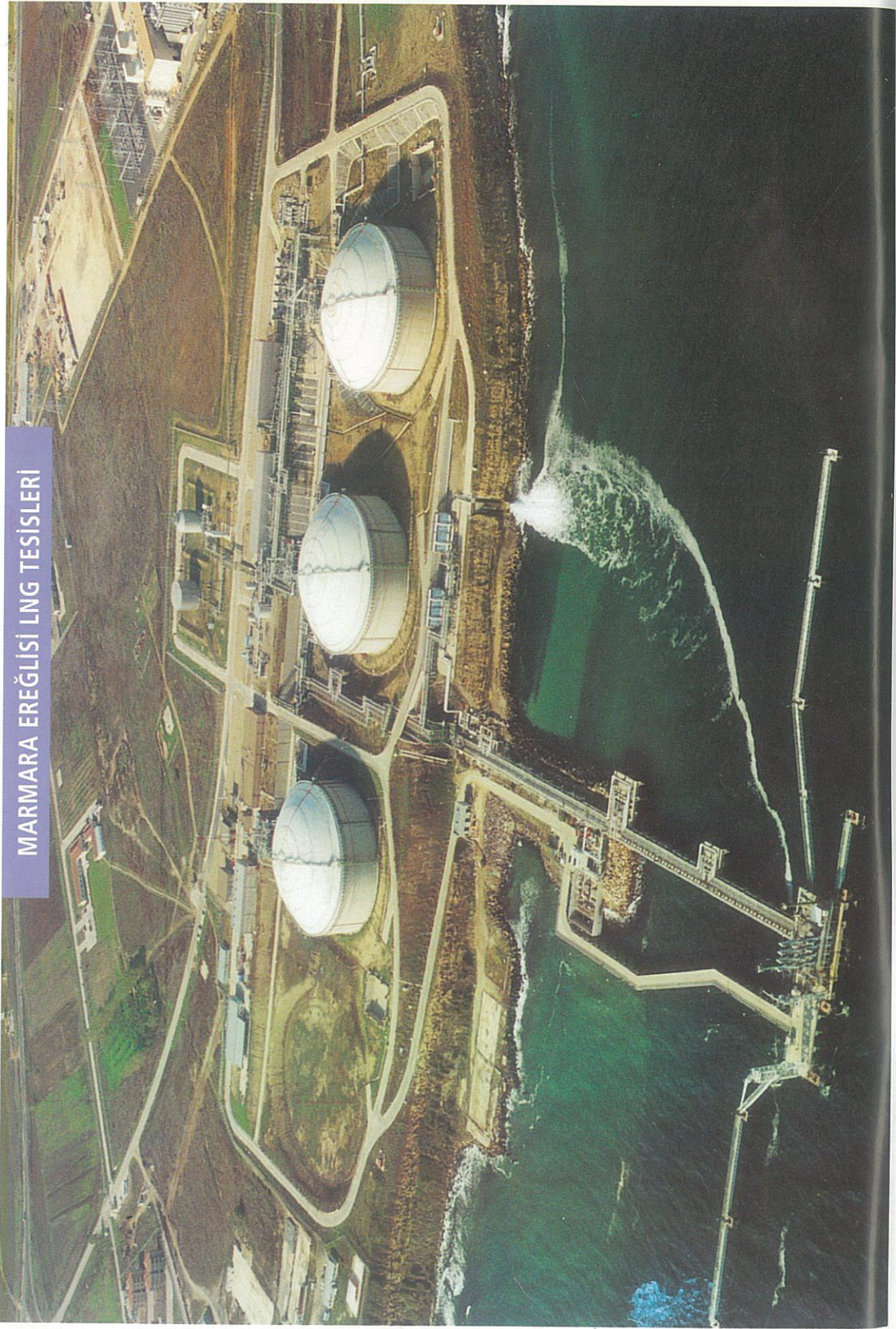
"TEMMUZ 2001"

1974 yılında, boru hatları ile petrol taşıma amacıyla kurulan BOTAŞ Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. 1987 yılından itibaren de doğalgaz taşımacılığı ve ticareti ile genişleyerek bugün Türkiye' nin en büyük enerji kuruluşlarından biri durumuna gelmiştir.

Ülkemizin hızla artan doğalgaz ve petrol talebinin karşılanması, arz kaynaklarının çeşitlendirilmesi, arz güvenliği ve sürekliliğinin sağlanabilmesi için BOTAŞ pekçok proje üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir.

MARMARA EREĞLİSİ LNG TESİSLERİ

1 — **BOTAŞ 2000 YILINDA KAÇ METREKÜP DOĞALGAZ İTHAL ETMİŞTİR ?**

BOTAŞ Genel Müdürlüğümüz geçen sene 14.4 milyar metreküp doğalgaz ithal etmiştir. Bu ithalatın, 10.1 milyar metreküpü Rusya Federasyonu'ndan boru hattıyla, 3.6 milyar metreküp Cezayir'den, 0.7 milyar metreküp de Nijerya'dan olmak üzere toplam 4.3 milyar metreküpü de LNG olarak gerçekleştirmiştir.

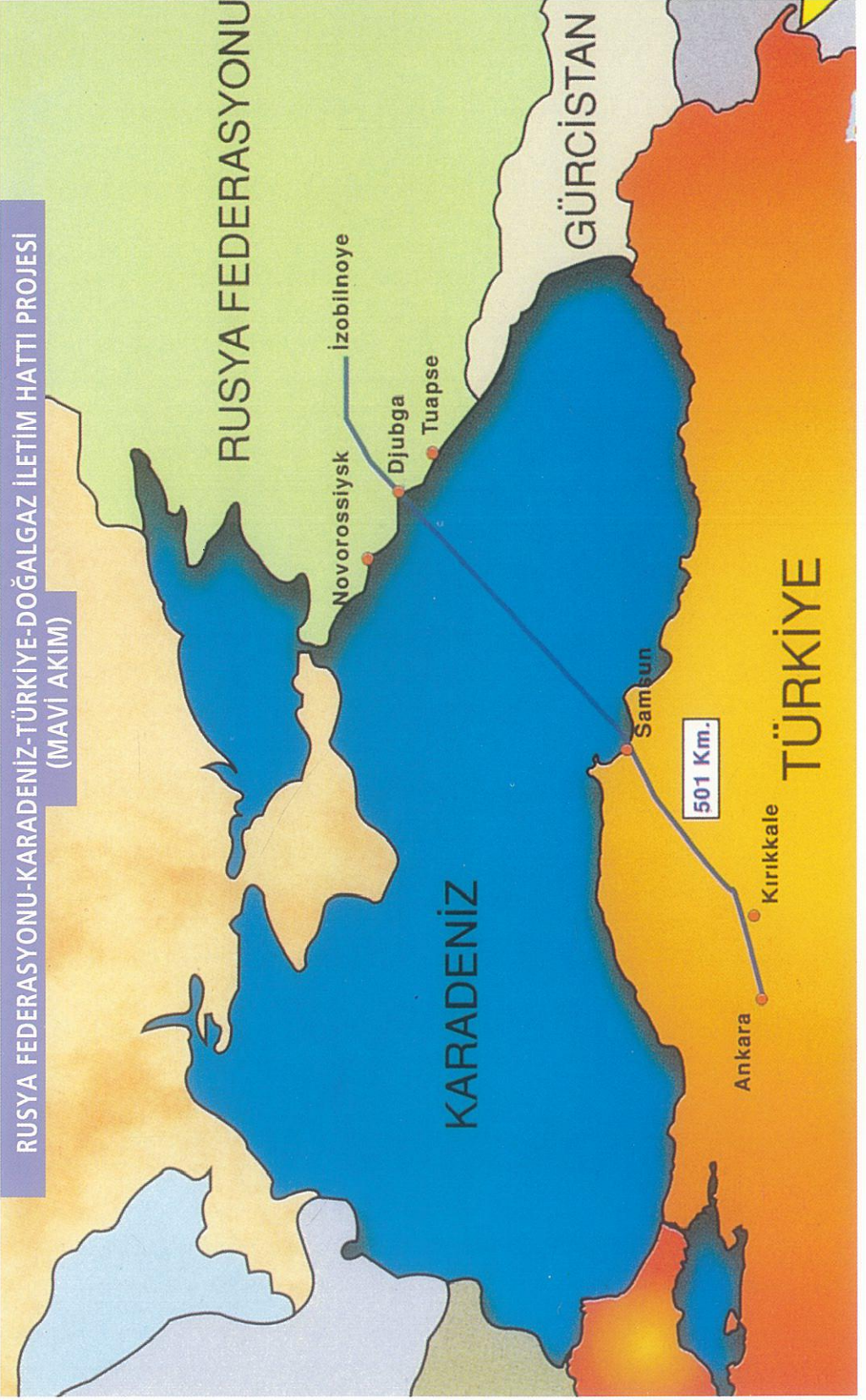
2 — **TÜRKİYE, DOĞALGAZDA TEK BİR ÜLKEYE MUHTAÇ DURUMA MI DÜŞÜYOR?**

Dünyada, özellikle de bizim bulunduğumuz coğrafyada, güvenli ve sürdürülebilir doğalgaz arz imkanına sahip ülke sayısı sınırlıdır. Bir çok Avrupa ülkesi bu bakımdan tek kaynağa bağımlıdır. Ancak, bu durum o ülkelerin hiçbirinde rahatsızlık konusu değildir. Tamamen ticari kurallara göre ve ağır müeyyideler içeren uluslararası anlaşmalar çerçevesinde yürüyen bu işlemlerin siyasi baskı aracı olarak kullanılması söz konusu bile olamaz.

Üstelik, Türkiye, doğalgaz ihtiyacı bakımından birçok Avrupa ülkesinin tersine tek kaynağa bağımlı da değildir. Türkiye, Rusya Federasyonu'ndan gelen gazın yanısıra, çok yakında İran'dan gaz alımına başlayacaktır. Azerbaycan ile doğalgaz alım anlaşması yapılmıştır. Cezayir ve Nijerya'dan sıvılaştırılmış doğalgaz alımı sürmektedir. Türkmenistan, Türkiye ile imzaladığı anlaşmalardaki yükümlülüklerini yerine getirdiği taktirde Türkmen gazı da Türkiye'ye akacaktır. Mısır'la Ceyhan'da teslim alınacak doğalgaza ilişkin görüşmeler sonuçlanma aşamasına gelmiştir.

Bütün bu projeler bir arada ele alındığında, önümüzdeki yıllarda Rus doğalgazının Türkiye pazarındaki ağırlığının %50'nin altına düşeceği görülmektedir. Dolayısıyla, Türkiye tek bir kaynağa bağımlı değildir.

RUSYA FEDERASYONU-KARADENİZ-TÜRKİYE-DOĞALGAZ İLETİM HATTI PROJESİ
(MAVİ AKIM)

Ayrıca, uluslararası anlaşmalarla kayıt altına alınan hükümler gereğince, bu ticaretin herhangi bir şekilde ülkemiz aleyhine kullanılması mümkün değildir. Öte yandan, unutulmamalıdır ki Türkiye Rus gazına muhtaç ise, Rusya Federasyonu da bu gaz karşılığı alacağı paralara muhtaçtır. Şayet burada bir bağımlılık söz konusu ise, o da Rus ekonomisinin Türkiye'ye bağımlılığıdır.

Bununla birlikte, Türkiye, örneğin Mavi Akım Projesi için 339 milyon ABD Dolarlık yatırım yaparken, Rusya Federasyonu bu projeye 2.7 milyar ABD Doları yatırım yapmaktadır.

3 — **MAVİ AKIM PROJESİ NEDİR?**

Mavi Akım, Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan yıllık 16 milyar metreküp doğalgaz alımını ve bunun için de gerekli altyapının taraflarca kurulmasını öngören bir projedir.

Buna göre, Rusya Federasyonu'ndan Türkiye'ye, arada hiçbir ülke olmaksızın, Karadeniz'i geçecek bir boru hattı ile Türkiye'nin kuzeyinden direkt doğalgaz verilebilecektir.

Mavi Akım, son aylarda üzerinde yoğun spekülasyonlar yapılan bir projedir. Ancak, bu spekülasyonların kaynağı tamamen eksik veya hatalı bilgidir.

Mavi Akım'la ilgili olarak söylenmesi gereken ilk şey, doğru, isabetli, ülkenin ve milletin yararına, teknik ve mali bakımdan yetkin bir proje olduğudur.

Projenin safahatına bakıldığında bu gerçek tüm çıplaklığıyla ortaya çıkmaktadır.

4 — **MAVİ AKIM NASIL DOĞDU?**

Rusya Federasyonu'nun enerji şirketi olan Gazprom, 1996 yılı Aralık ayında BOTAŞ'la temasa geçerek ülkemize bir teklifte bulunmuştur.

Teklif, Rusya Federasyonu topraklarından başlayarak Karadeniz'in altından geçip Samsun'dan ülkemiz sahillerine çıkacak ve oradan da Ankara'ya kadar uzanacak bir doğalgaz boru hattına ilişkin etüt yapılmasını içermiştir.

5 — **MAVİ AKIM'LA İLGİLİ SÖZLEŞME NE ZAMAN İMZALANDI? (MAVİ AKIM'IN AŞAMALARI)**

25 yıllık bir süreyi kapsayan Mavi Akım Projesi, Türkiye' nin Rusya Federasyonu ile yaptığı 3. doğalgaz anlaşmasıdır.

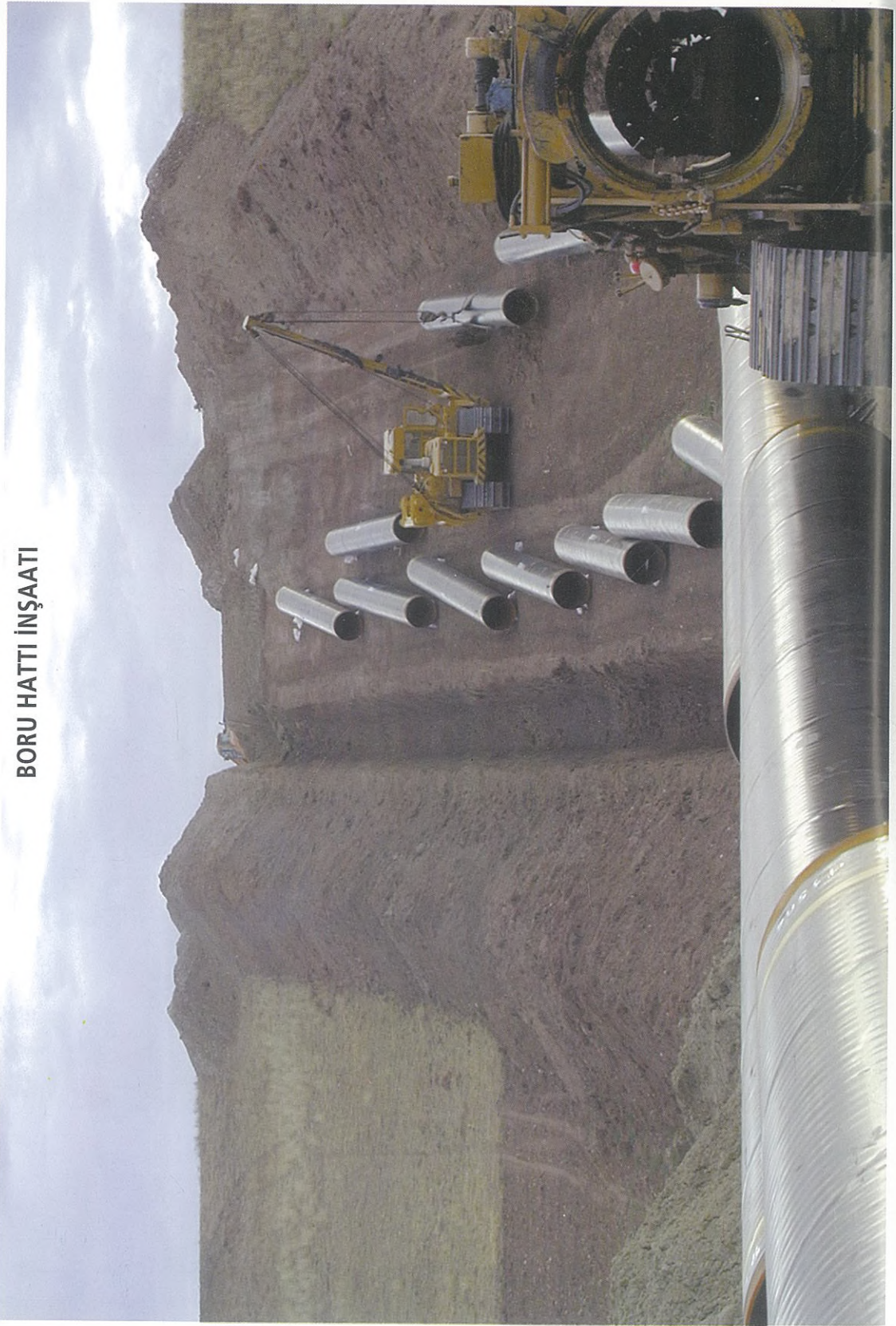
Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi Koalisyonu Hükümetinin görevde bulunduğu 26 Aralık 1996 tarihinde projenin ilk sözleşmesi imzalanmıştır.

Söz konusu boru hattının fizibilite ve mühendislik çalışmaları konusundaki bu sözleşme, dönemin BOTAŞ Genel Müdürlüğü ile Gazprom'un mühendislik şirketi Giprospeftgaz yetkilileri arasında yapılmıştır.

Giprospeftgaz'ın sunduğu, Samsun – Ankara Doğal Gaz Boru Hattı fizibilite çalışmasında 46 inçlik boru hattı için 409 milyon ABD Doları, 42 inçlik boru hattı için ise 389 milyon ABD Doları maliyet öngörülmüştür.

29 Ağustos 1997 tarihinde ise, dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Cumhur Ersümer ile Gazprom Yönetim Kurulu Başkanı R. I. Viyahirev arasında bir protokol imzalanmıştır.

BORU HATTI İNŞAATI

Bu protokol, Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan, Karadeniz'i geçerek Samsun'dan ülkemize girecek ve Ankara'ya kadar uzanacak olan, yıllık 16 milyar metreküp doğalgaz taşıma kapasitesine sahip boru hattından doğalgaz alımını karara bağlamaktaydı.

15 Aralık 1997 tarihinde ise, Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Hükümetleri arasında "Karadeniz'in altından geçecek bir boru hattı ile Türkiye'ye doğalgaz sevkine dair anlaşma" imzalanmıştır.

Hükümetler arasındaki anlaşma, 1 Nisan 1998 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülerek kabul edilmiş ve 4 Nisan 1998 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak, 4357 sayılı yasa olarak yürürlüğe girmiştir.

27 Kasım 1999 tarihinde de, hükümetler arası anlaşmaya ek olarak, Türk ve Rus kara sularındaki inşaat ve işletme faaliyetlerine uygulanacak vergi rejimini belirleyen bir protokol imzalanmıştır.

Bu protokol da, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülerek kabul edilmiş ve 4573 sayılı yasa olarak 2 Haziran 2000 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

6 — PROJE GECİKİRSE NE OLACAK?

İlk anlaşmada doğalgazın Türkiye'ye gelişi konusunda öngörülen tarih 2000 yılı ise de, asıl tarihin tarafların yükümlülüklerine ilişkin zamanlamanın tespitinden sonra ayrı bir protokolle belirlenmesi kararlaştırılmıştır.

Nitekim, daha sonra yapılan protokolle, anlaşma çerçevesinde tarafların yükümlülüklerinin başlangıç tarihi 15 Ekim 2001 olarak kararlaştırılmıştır.

Tarihteki sarkma, Rusya Federasyonu tarafının projenin finansmanına ilişkin görüşmelerinin netleşmesinin gecikmesinden kaynaklanmıştır.

Anlaşmaya göre, Türkiye projenin kendi topraklarındaki kısmına ilişkin yükümlülüklerini geciktirirse "al ya da öde" (take or pay) denilen, gaz alınmasa da bedelinin belirli bir bölümünün ödenmesi durumuyla karşı karşıya kalacaktır.

Eğer Rusya tarafı projenin kendi sorumluluğundaki kısmını tamamlayıp Türkiye'nin geç kalması durumu ortaya çıksa idi, 15 Ekim 2001 tarihinden sonraki 6 aylık dönem için BOTAŞ'ın 133 milyon ABD Dolarını bulan bir ceza ödemesi gerekecekti.

Türkiye gaz alımına hazır hale geldikten sonra gaz verilmediği takdirde karşı tarafın yükümlülüğü, gaz fiyatında, kış için % 8, yaz için % 4 indirim yapılması şeklindedir. Ayrıca, Türkiye'nin karşı taraftan, projenin gecikmesinden dolayı uğradığı ispatlanmış zararlarını isteme hakkı da saklı bulunmaktadır.

7

KARADENİZ'İN ALTINA BORU DÖŞENMESİ MÜMKÜN MÜ?

Mavi Akım'ın en çarpıcı özelliği, doğalgazın Karadeniz'in altından döşenecek borular aracılığıyla Türkiye'ye gelecek olmasıdır. Türkiye'nin sorumluluğu boru hattının Samsun'da karaya çıkmasından itibaren başlamaktadır.

Deniz altındaki boruların yapım ve bakımından Rusya Federasyonu sorumludur.

Denizin altına döşenecek boru hatlarının uzunluğu 392 kilometreyi bulmaktadır.

Doğalgaz borularının Karadeniz'in altına döşenmesinin mümkün olup olmadığı, döşense bile bunun ne kadar sağlıklı olacağı gibi tereddütler dile getirilmektedir.

Esasen, bu konuda da ciddi bir bilgi eksikliği ve hatta bilgi çarpıtması söz konusudur. Deniz geçişinden sorumlu Gazprom Şirketi, Karadeniz geçişi ile ilgili olarak boru hattının oturacağı deniz tabanının teknik incelemelerini yaptırmış ve alınan sonuç üzerine İtalyan Saipem Firması'nın bu inşaatı yapmasına karar vermiştir. Bu firma daha önce Meksika Körfezi'nde 1600 metre derinliğe boru hattı döşenmesi işlemini yapmıştır.

Rusya'nın içlerinden gelecek doğalgaz Karadeniz'in altından, her biri 24 inç çapında olan iki paralel boru hattı ile Samsun'a ulaştırılacaktır. Böylece işletme sırasında hem hattın emniyeti sağlanmakta, hem de kapasiteyi artırmak amaçlanmaktadır.

8 — **MAVİ AKIM BORU HATTI ÇALIŞMALARININ TÜRKİYE SINIRLARI İÇİNDEKİ DURUMU NEDİR?**

Mavi Akım'ın ülkemiz sınırları içindeki uzunluğu ilk olarak, 446 kilometrelik bir hat şeklinde öngörülmüştür. Ancak, Yeşilirmak geçişi sebebiyle Karadeniz girişinde 25 km, Ankara Yapraklı yerine kokulandırma ünitesinin bulunduğu mevcut batı istikametindeki 129 numaralı hat vanasına kadar 30 km olmak üzere toplam 55 km'lik bir güzergah değişikliği yapılmış ve hat uzunluğu 446 km'den 501 km'ye çıkmıştır.

Türkiye, projenin kendi sorumluluğundaki bölümünde yer alan 501 kilometrelik boru hattının döşenmesi işini tamamlamıştır. Samsun'da kurulacak olan basınç düşürme ve ölçüm istasyonunun montaj çalışmaları sürmektedir.

**KARADENİZ'E DÖŞENECEK BORULARIN DEPOLANDIĞI
SAMSUN TESİSİ**

KARADENİZ GEÇİŞİNDE KULLANILACAK BORULAR

BORU HATTI NE ZAMAN TAMAMLANIP İŞLETMEYE ALINACAKTIR?

Türkiye, 2002 yılı başında, sistemden gaz almaya hazır hale gelecektir.

Projenin Rusya Federasyonu tarafındaki gelişmeler, Türkiye'dekinden biraz daha yavaş ilerlemesine rağmen öngörülen şekilde sürmektedir.

Gazprom, 23 Kasım 1999 tarihinde, Saipem, Bouyoges Offshore ve Japon Konsorsiyumu ile deniz geçişinin ikmal edilmesi ve finansman temini konusunda bir anlaşma imzalamıştır.

Ayrıca, 11 Nisan 2000 tarihinde de, İtalyan devlet kuruluşu SACE tarafından garanti edilen 1.13 milyar ABD Doları tutarındaki kredinin Banca Commerciale Italiana, Medi Kreditta Centrale ve West Deutsche Landesbank'tan oluşan bankalar konsorsiyumunca temin edilmesine ilişkin anlaşma Moskova'da imzalanmıştır.

Bunlarla birlikte, 29 Nisan 2000 tarihinde ise, Japon kuruluşu Cıbık/Mııtı tarafından garanti edilen 600 milyon ABD Doları tutarındaki krediye ilişkin anlaşma da sonuçlandırılmıştır.

Projenin deniz kısmının finansmanında kullanılacak 900 milyon ABD Doları da, İtalyan Eni/Snam tarafından karşılanacaktır. Böylece Rusya Federasyonu, projenin finansmanına ilişkin bütün engelleri aşmış bulunmaktadır.

Mavi Akım Projesinin Karadeniz geçişini İtalyan Eni/Saipem grubu gerçekleştirecektir.

KARADENİZ GEÇİŞİNİ DÖŞEYECEK
SAIPEM 7000 GEMİSİ

Eni/Saipem, Samsun'da kurduğu boru atölyesine, Japonya'da üretilen boruları partiler halinde getirmektedir. Şimdiye kadar 100 kilometrelik boru Samsun'a gelmiştir. 392 km'lik boruların bir kısmı da Rusya Federasyonu'nda stoklanmaktadır.

10

PROJENİN DENİZ GEÇİŞİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR NE ZAMAN BAŞLAYACAKTIR?

Sığ bölgede boru döşeme işini gerçekleştirecek olan ilk gemi bu yılın Temmuz ayında çalışmalara başlayacaktır.

Derin denizde boru döşeyecek olan Saipem 7000 gemisi ise Ağustos 2001'de faaliyete geçecektir. Denizde günde yaklaşık 4 kilometre boru döşenecek ve Karadeniz geçişi 3 ay içinde tamamlanacaktır.

Gerek boruların imali, gerek bunların deniz altına döşenmesi ve gerekse de deniz altında muhafazası konusunda yapılan çalışmalar, kendi alanlarında dünyanın en önde gelen firmalarıyla yürütölmektedir.

Tamamen teknik bir konu olan bu çalışmada, teknolojinin günümüzde ulaştığı düzey göz önüne alındığında, herhangi bir sorun çıkmayacağı açıktır.

Ayrıca, projenin bu bölümünde karşılaşılabilecek muhtemel sorunlara ilişkin tüm risk ve sorumluluğun Rusya tarafında olduğunu bir kez daha hatırlatmak isteriz.

11

MAVİ AKIM FİRMALARI NASIL BELİRLENDİ?

Mavi Akım konusunda sık sık dile getirilen bir başka husus da, projenin Türkiye topraklarındaki kısmının inşasında uygulanan yöntemdir.

Bu konuda ortaya atılan iddialar da, projenin diğ er boyutları gibi ya yanlıştır ya da eksik bilgilerden kaynaklanmaktadır.

Mavi Akım, iki devlet arasında imzalanan anlaşmalar ve protokoller çerçevesinde yürüyen uluslararası boyutta bir projedir.

Bu anlaşmada, projenin Türkiye topraklarındaki kısmının hangi yöntemle inşa edileceği de belirtilmektedir.

Anlaşmanın 3. maddesinde, "Mavi Akım Projesinin Samsun-Ankara bölümünün Gazprom'un ana inşaat şirketi ile Türk şirketlerinden oluşacak bir konsorsiyum tarafından inşa edileceği" hükmü yer almaktadır.

Hükümetler arasında imzalanan anlaşma, Türkiye'nin sadece projenin kendi topraklarındaki kısmının finansmanını gerçekleştireceği, ama bir bütün olan inşaat işlerinin Gazprom'un belirlediği konsorsiyumca yapılacağı hükmünü içermektedir.

Gazprom, bu anlaşma hükmüne göre konsorsiyumda kendi ana inşaat şirketi Stroytransgaz'ın Türk ortakları olarak Turan Hazinedaroğlu İnşaat Ticaret A.ř. ve Öztaş İnşaat Ticaret A.ř.'nin yer alacağını BOTAş'a bildirmiştir. (OHS Konsorsiyumu).

Mavi Akım tartışmaları sırasında Türkiye'yi ziyaret eden Gazprom Yönetim Kurulu Üyesi 1. Başkan Yardımcısı Yuri Komorov, bu seçimin sebebini, söz konusu firmalarla Rusya Federasyonu'nda gerçekleştirdikleri çalışmalardan memnun kalmaları olarak ifade etmiştir.

Bir Rus ve iki Türk firmasından oluşan bu konsorsiyum Mavi Akım anlaşmaları imzalanmadan önce de Türkiye'de yapılan boru hattı ihalelerine teklif vermişlerdir.

Görüleceği üzere, inşaat firmalarının seçimi, tamamen Rusya'nın kendi tercihidir. Bu konuda Türkiye'nin herhangi bir insiyatif kullanması ve dolayısıyla herhangi bir kayırmanın olması mümkün değildir.

BOTAŞ ile Gazexport arasında imzalanan doğalgaz alım-satım anlaşmasının 18. maddesinde yer alan hükümler de yanlış değerlendirilmektedir.

Anlaşmanın 18. maddesi, Rusya Federasyonu tarafının projeye ilişkin ciddiyetini ortaya koymak üzere hazırlanmış ve tarafların projenin hangi tarihlerde, hangi safhalarını gerçekleştireceğini belirtmektedir.

Esasen, doğalgaz alım-satım anlaşmaları, işin teknik ve idari detaylarının yer aldığı ve gizlilik içeren akitlerdir. Bu anlaşmalar, boru hattı sistemlerinin müteahhit firmalarca hangi şartlarda ve ne tür ödemelerle yapılacağını belirleyen bir yapım sözleşmesi değildir.

Bu sebeple, Gazexport ile imzalanan alım-satım anlaşmasında OHS'ye yapılacak avans ödemesi ile ilgili hiç bir hüküm bulunmamaktadır. Firmaya ödenecek avans Öztaş-Hazinedaroğlu-Stroytransgaz (OHS) ile yapılan inşaat mukavelesinde yer almaktadır.

İnşaat mukavelesinde ise BOTAŞ ödeyeceği avansa karşılık, hem konsorsiyumdan teminat mektubu almış, hem de projenin gerçekleşmemesi halinde ödeyeceği avansın batı hattından alınacak gaz bedeli yoluyla mahsubunu sağlamıştır.

12

İHALE BEDELİ YÜKSEK Mİ?

Bu çerçevede sıklıkla dile getirilen bir husus da, projenin ülkemiz topraklarındaki bölümünün maliyetinin yüksek olduğu iddiasıdır.

Mavi Akım Projesinin Türkiye bölümüne ilişkin maliyet analizleri, bir çok alternatif göz önünde bulundurularak ve sıkı bir incelemeye tabi tutularak belirlenmiştir.

BOTAŞ, Gazprom tarafından kendisine inşaa işlerini yürütecek firmalar bildirildikten sonra, Samsun-Ankara Doğalgaz Boru Hattının maliyetinin bağımsız bir kuruluş tarafından belirlenmesi için harekete geçmiştir.

BOTAŞ Yönetim Kurulu, bu amaçla 20 Haziran 1998 tarihli kararıyla hisselerinin %49'u kamuya ait olan Tümaş isimli bir kuruluşu görevlendirmiştir.

Ancak, bu arada Tümaş'ın yapacağı fizibilite çalışmasının sonucunun en az iki ay sonra alınabileceği göz önünde tutularak, Türkiye'den kaynaklanan bir gecikmeye meydan vermemek amacıyla projenin de yürütmesinin sağlanması uygun bulunmuştur.

Böylece, 1998 yaz sezonunu değerlendirerek, güzergah etüdü ve mühendislik çalışmalarının yürütülmesinin temini için konsorsiyumla ön sözleşme imzalanması kararına varılmıştır. Konsorsiyumla ön sözleşme 16 Temmuz 1998 tarihinde imzalanmıştır.

Ön sözleşmenin 5. maddesi gereğince de, asıl sözleşme bedelinin belirlenmesini müteakip ödenecek avanstaki düşülmesi kaydıyla konsorsiyuma 1,5 milyon ABD Doları avans ödenmiştir.

BOTAŞ, Tümaş'tan yaptığı ilk fizibilite çalışmasının 52 inçlik boru çapı ve % 25 olarak belirlenen beklenmeyen giderler kaleminde değişiklik yapmasını ve 484 milyon ABD Doları olan maliyetin düşürülmesini talep etmiştir.

48 inçlik boru çapı ve % 10'a indirilen beklenilmeyen giderler

rakamını içeren nihai Tümaş raporu, 12 Ekim 1998 tarihinde BOTAŞ' a sunulmuştur. Tümaş'ın raporunda, % 10'luk beklenmeyen giderler hariç çıplak maliyet 403.703.400 ABD Doları olarak belirlenmiştir.

Konsorsiyumun BOTAŞ' a sunduğu ilk fiyat teklifinde de bu rakam 420.957.987 ABD Doları idi.

BOTAŞ Yönetim Kurulu, Tümaş'ın raporu dışında, konsorsiyumla yapılan fiyat görüşmelerinde esas alınmak üzere, mevcut boru hattı, kompresör istasyonu ve ölçüm istasyonu projelerinin ihale teklif fiyatları, ortalama fiyatlar ve verilen tekliflerdeki fiyatların karşılaştırılarak yeni bir rapor hazırlanmasını kararlaştırmıştır.

BOTAŞ Teknik Alt Komisyonu ve Üst Komisyon yaptığı çalışmalarda, 48 inç boru hattı için Doğubayazıt-Erzurum Hattının birim maliyetini, Samsun'da kurulacak kompresör ve ölçüm istasyonları için de BOTAŞ'ın o dönemdeki ihale birim maliyetlerini esas almıştır.

Bu kriterler çerçevesinde hazırlanan raporda toplam ihale bedeli 339.750.000 ABD Doları olarak belirlenmiştir.

OHS Konsorsiyumu ile yapılan görüşmeler neticesinde, kendilerinin belirlediği 421 milyon ABD Doları ve Tümaş'ın belirlediği 403 milyon ABD Dolarlık rakam, 339.750.000 ABD Dolarına çekilmiştir ve 30 Temmuz 1999 tarihinde bu rakam üzerinden sözleşme imzalanmıştır.

13

AVANS ÖDEMESİ NEYE GÖRE YAPILMIŞTIR?

Sözleşmenin 38. maddesi gereğince ve BOTAŞ tarafından görevlendirilen bir üst düzey heyetin projenin Rusya Federasyonu tarafında yapılan çalışmalarını inceleyerek verdiği olumlu rapor ile yine teknik bir ekibin

Norveç'te deniz geçişini yapacak gemiyi ve çalışmalarını inceleyerek verdiği olumlu raporlara istinaden sözleşme bedelinin %15'i tutarında bir meblağ, teminat mektubu karşılığında ve aylık hakedişlerden kesilerek geri alınmak kaydıyla konsorsiyuma avans olarak ödenmiştir.

Firmalara, ihale bedelinin % 15'i tutarında avans ödenmesinin sebebi, inşaata başlanabilmesi için gereken malzeme siparişlerinin verilmesi ile ekip ve ekipmanın teminidir.

% 15 avans ödeme yöntemi, sadece Mavi Akım Projesine mahsus bir uygulama değildir. BOTAŞ'ın tüm boru hatlarında bu avans sistemi uygulanmaktadır.

Üstelik, Mavi Akım Projesinde, firmalardan alınan teminat mektuplarına ek olarak, Gazprom'dan ilave bir teminat daha alınmıştır. Bu teminat, konsorsiyuma ödenen avansın, Gazprom'dan mevcut batı hattından alınan gazdan mahsup edilmesi şeklindedir.

BOTAŞ'ın kendi kaynaklarıyla finanse edilen bu projenin 501 kilometrelik boru hattı inşaatı tamamlanmış ve ödenen 51 milyon ABD Doları avansın inşaat gerçekleşmesine tekabül eden 42 milyon ABD Dolarlık bölümü de geri alınmıştır.

Samsun'da inşaatı süren basınç düşürme ve ölçüm istasyonunun tamamlanmasıyla, avansın tamamı Konsorsiyumdan mahsup edilmiş olacaktır.

14

İNŞAAT MALİYETİNİN MUKAYESESİ NASIL YAPILMAKTADIR?

Samsun-Ankara Doğalgaz Boru Hattının maliyeti konusunda bir çok rakam ortaya atılmakta, başka projelerle mukayeseler yapılmaktadır.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır. Samsun-Ankara Doğalgaz Boru Hattı inşaatının ihale rakamları, ancak benzer şartlardaki projeler ve tekliflerle karşılaştırılırsa ortaya anlamlı bir sonuç çıkar.

Nitekim, BOTAŞ Yönetim Kurulu, 10 Şubat 1999 tarihinde, Samsun-Ankara Doğalgaz Boru Hattının inşaatı için yapılan teklif ile, benzer şartlardaki diğer projeler için alınan tekliflerin karşılaştırmasının yapılmasına karar vermiştir. 7 Nisan 1999 tarihinde alınan bir başka kararla, bu mukayeseye, 48 inç çapındaki Doğubayazıt-Erzurum hattı da ilave edilmiştir.

Alt Komisyon, tüm teklifleri ve uygulamaları göz önünde bulundurarak bir mukayeseli maliyet raporu hazırlamıştır. Bu rapor, BOTAŞ İhale Üst Komisyonunca da uygun bulunmuştur.

Bu çalışmada, henüz inşaat faaliyetleri başlamamış ve zamanında tamamlanıp tamamlanamayacağı bilinmeyen 48 inçlik Erzurum-İmranlı ve İmranlı-Kayseri projelerinin Samsun-Ankara projesi ile mukayesesinin sağlıklı olmayacağı görüşüne varılmıştır. Çünkü, böyle bir karşılaştırma, Erzurum-İmranlı ve İmranlı-Kayseri projelerinde ortaya çıkacak muhtemel gecikmelerin ve aksaklıkların, Samsun-Ankara projesi için de kabullenilmesi sonucunu doğuracaktır.

Samsun-Ankara hattının, yukarıda adı geçen iki projeye göre neredeyse iki katı uzunlukta olmasına karşılık, o projelerle aynı süre içinde tamamlanması söz konusudur. Halbuki, Samsun-Ankara projesinin aynı süre içinde tamamlanabilmesi için, diğerine göre iki kat fazla ekip ve ekipmana ihtiyacı bulunmaktadır.

Böylece, Doğubayazıt-Erzurum hattının birim maliyeti ile Samsun-Ankara hattının gecikmeye yol açılmadan tamamlanabileceği sonucuna varılmıştır.

Sonuç itibariyle, Samsun-Ankara hattının maliyet tespiti, firmaların ileride gecikmeye neden olabilecek gerekçelerini peşinen ortadan kaldırmak, inşaatın belirlenen zaman içinde ve sorunsuz bir şekilde tamamlanabilmesini sağlamak için o dönemde devam eden Doğubayazıt-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nin birim maliyeti esas alınarak yapılmıştır.

Dolayısıyla, gerek projenin maliyeti ve gerekse de ödenen avans konusunda, o güne kadarki uygulamalara aykırı, ülkenin ve milletin menfaatlerine zarar getirebilecek hiçbir husus yoktur. Tam tersine, ortaya çıkan fiyatın düşmesi, tamamen BOTAŞ yönetiminin titizliği ve çabası sayesinde olmuştur.

15

MAVİ AKIM GAZI PAHALI MI?

Mavi Akım Projesi çerçevesinde alacağımız gazın fiyatı konusunda ortaya atılan iddiaların da çoğunluğu tutarsızdır.

Türkmenistan'ın kendi topraklarındaki kuyu başında verdiği fiyatla, Türkiye'nin Samsun'da alacağı fiyatın mukayesesini hiçbir mantıkla izah etmek mümkün değildir.

Aynı şekilde, henüz ortaya çıkmamış, sadece taslak, hatta düşünce seviyesinde olan bir takım projeler ile somut bir projenin karşılaştırılmasının hiçbir mantığı yoktur.

Mavi Akım Projesiyle alacağımız doğalgazın fiyatı, ancak uygulamalarla karşılaştırılırsa anlamlı bir sonuç ortaya çıkar.

Mavi Akım Projesi ile alacağımız doğalgazın sınırlarımızdaki teslim fiyatı, batıdan halen aldığımız 6 milyar metreküp'lük Rus gazı ile aynıdır.

16

MAVİ AKIM ALACAĞIMIZ GAZIN FİYATI İRAN GAZINA GÖRE DAHA MI PAHALI?

Bu fiyat, 54. Hükümetin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Recai Kutan döneminde imzalanan İran Anlaşmasının o tarihteki sınır fiyatından % 7 daha ucuzdur.

Geçmiş beş yıllık ortalamalarla karşılaştırıldığında dahi bu fiyat İran gazına göre % 1.8 daha ucuz kalmaktadır.

Sınır teslimi değil de, tüketim bölgelerindeki maliyetleri dikkate alındığında, Mavi Akım gazının ortalama fiyatı yine % 7 daha ucuz olarak ortaya çıkmaktadır.

17

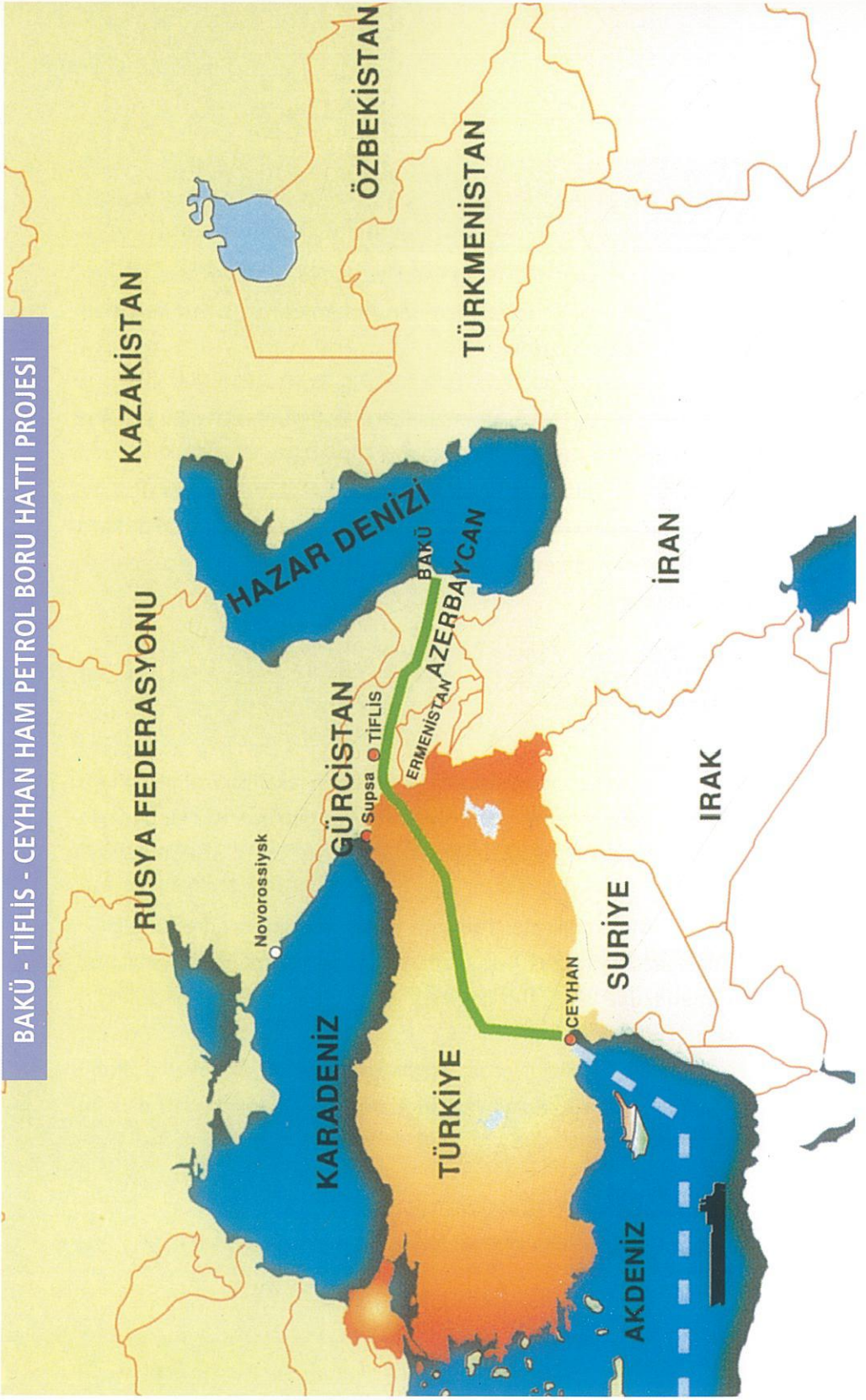
TÜRKİYE'NİN DOĞALGAZ İHTİYACI NE KADARDIR?

Türkiye'nin doğalgaz ihtiyacına ilişkin rakamlar rastgele ortaya atılmamaktadır. Bu rakamlar, uzun zamandır dile getirilen, ilgili kuruluşların geleceğe ilişkin projeksiyonlarından süzülen rakamlardır.

Mevcut talepten hareketle yapılan tahminlere göre Türkiye'nin yıllık doğalgaz ihtiyacı 2010 yılında 55 milyar metreküpe, 2015 yılında 67 milyar metreküpe ve 2030 yılında da 82 milyar metreküpe ulaşacaktır.

Bu tahminler pazar araştırmaları ile büyük tüketici grubu durumundaki elektrik, sanayi ve konut sektörünün tüketimleri dikkate alınarak yapılmaktadır.

BAKÜ - TİFLİS - CEYHAN HAM PETROL BORU HATTI PROJESİ

18

TÜRKİYE'NİN DOĞALGAZ TALEBİ DAHA ÖNCEKİ YILLARA GÖRE BİR FARKLILIK GÖSTERMİŞ MİDİR?

Bu tahminler, günümüze mahsus değildir. Benzer rakamlar. 1996 yılında da ifade edilmekteydi.

Örneğin, 1996 yılı sonunda, Meclis Plan ve Bütçe Komisyonunda konuşan dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, ülkemizdeki doğalgaz talebinin 2000 yılında 27 milyar metreküpe, 2015 yılında da 50 milyar metreküpe ulaşacağını ifade etmiştir.

Mart 1997'de dönemin BOTAŞ Genel Müdürü Türkiye'nin 2010 yılındaki doğalgaz ihtiyacını 58 milyar metreküp olarak belirtmiştir.

Mavi Akım'a en şiddetli muhalefeti gösteren bir gazetenin, 21 Mart 1997 tarihli nüshasında Türkiye'nin 2010 yılındaki doğalgaz tüketiminin 58 milyar metreküpü bulacağı haberi yer almıştır.

Dolayısıyla, bugün ülkemizin doğalgaz ihtiyacı konusunda söylediğimiz rakamlar, belirli bir amaca dönük ve abartılı değildir, tam tersine Türkiye gerçeklerine uygundur.

19

BAKÜ-TİFLİS-CEYHAN HAM PETROL BORU HATTI PROJESİ, MAVİ AKIM PROJESİ'NİN ALTERNATİFİ MİDİR?

Mavi Akım'la ilgili ortaya sürülen iddiaların, unsurlarından biri de, bu projenin Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattının alternatifi olduğu şeklindedir.

Bu, hiçbir şekilde doğru olmayan, dile getirilmesi dahi Türkiye'nin menfaatlerine aykırı bir iddiadır.

Herşeyden önce Mavi Akım, Türkiye'nin kendi doğalgaz ihtiyacını karşılamaya dönük bir proje iken, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı, dünya pazarlarına yönelik bir projedir.

Ayrıca bu iki boru hattından bir tanesi petrol boru hattı, diğeri ise doğalgaz boru hattıdır.

20

BAKÜ-TİFLİS-CEYHAN HAM PETROL BORU HATTI PROJESİNİN ÜLKEMİZE MALİYETİ NEDİR?

Bu proje yapıldığında Türkiye'nin cebinden tek kuruş para çıkmayacaktır. Projenin Türkiye kesiminin maliyeti 1.4 milyar ABD Dolarıdır. Bu rakamın tamamı projeye iştirak eden yatırımcı şirketler tarafından karşılanmaktadır.

Projenin zamanında ve belirlenen bütçe içerisinde tamamlanması halinde, Türkiye herhangi bir ek maliyetle karşılaşmayacaktır.

Bu proje, 1991 yılından beri Türkiye'nin gündeminde bulunmaktadır.

Proje güzergahı, Doğu ile Batı arasında bir enerji köprüsü oluşturacaktır.

Projenin başarıyla sonuçlanması, bölge ülkelerinin dünya pazarlarına ham petrol ihracını sağlayacak, bu ülkelerin refah ve kalkınmasına katkıda bulunacaktır.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı, coğrafi ve stratejik konumuyla Türkiye'nin güvenilir ve istikrarlı bir geçiş ülkesi olduğunu bir kez daha göstermektedir.

50 milyon ton kapasiteye sahip olacak boru hattının toplam uzunluğu 1740 km'dir. Bunun 1070 kilometresi ülkemiz toprakları içinde yer almaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti olarak, ülkemiz ekonomisine büyük katkı sağlayacağına inandığımız bu projenin her aşamasını titizlikle takip ettik ve etmeye devam edeceğiz.

21

BAKÜ-TİFLİS-CEYHAN HAM PETROL BORU HATTI PROJESİNİN, SPONSOR GRUP ÜYELERİ HANGİ ŞİRKETLERDİR?

Azerbaycan, 17 Ekim 2000 tarihinde, Socar, BP, Unocal, Statoil, TPAO, Itochu, Ramco ve Delta-Hess şirketleriyle, Sponsor Grup Finansman ve İşbirliği Anlaşması imzalamıştır. Daha sonra, Ramco şirketi gruptan çıkmış, yerine Devon Energy şirketi katılmıştır.

Bu şirketler, aynı zamanda boru hattını kontrol edecek Ana İhraç Boru Hattı Şirketi MEP'in de üyesidirler.

MEP üyeleri, 17-18 Ekim 2000 tarihinde Azerbaycan ve Gürcistan, 19 Ekim 2000 tarihinde de Türkiye ile "Ev Sahibi Ülke Anlaşması" imzalamışlardır.

Türkiye ayrıca, "Hükümet Garantisi Anlaşması" ve BOTAŞ'ın üstlendiği "Anahtar Teslim Müteahhitlik Anlaşması"nı da imzalamıştır.

BOTAŞ'ın yürüteceği Anahtar Teslimi Müteahhitlik Anlaşması üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, 6 ayda tamamlanan Temel Mühendislik çalışması, ikinci aşama 12 ay sürecek Detay Mühendislik çalışması ve üçüncü aşama da 32 ayda bitirilecek Arazi İstiklak ve İnşaat çalışmasıdır.

CEYHAN TERMİNALİ

CEYHAN HAM PETROL YÜKLEME İSKELESİ

BAKÜ-TİFLİS-CEYHAN HAM PETROL BORU HATTI PROJESİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARIN SON DURUMU NEDİR?

BOTAŞ, 3 Kasım 2000 tarihinde MEP'ten İşe Başlama Bildirimini almış ve 15 Kasım 2000 tarihinde Temel Mühendislik çalışmasına başlamıştır.

BOTAŞ Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Proje Direktörlüğü bünyesinde yürütülen çalışmalar neticesinde, 6 ay içinde gerekli 600 civarında döküman MEP'e iletilmiş, nihai rapor da 11 Mayıs 2001 tarihinde teslim edilmiştir. 6 Haziran 2001 tarihinde MEP Katılımcıları'ndan alınan "İş Bitirme Belgesi" ile Projenin ilk aşaması resmi olarak sonuçlandırılmıştır.

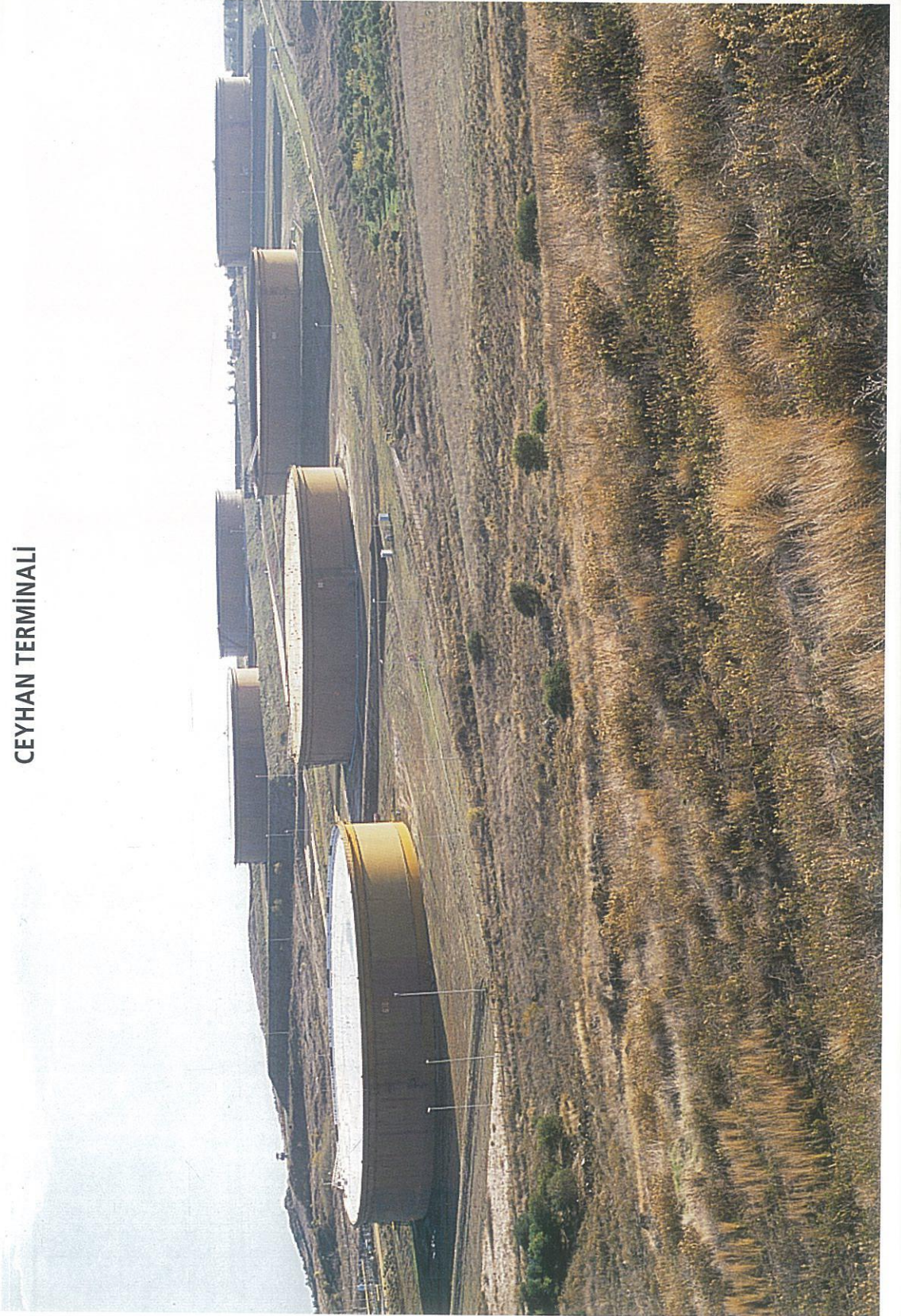
Esasen, normal şartlarda bir yıl içinde yapılabilecek olan Temel Mühendislik çalışmasının BOTAŞ tarafından 6 ay içinde bitirilmesi büyük bir başarıdır.

Çünkü, anlaşmaya göre BOTAŞ'ın projeyi zamanında yetiştirememesi veya teknik açıdan başarısız olması halinde MEP'in başka bir müteahhit seçme ve BOTAŞ'ın nam ve hesabına işi tamamlama hakkı bulunmaktadır.

BOTAŞ'ın Temel Mühendislik çalışmasında ortaya koyduğu performans, Türkiye'nin bu konudaki ciddiyetinin ve daha sonraki aşamalara ilişkin hassasiyetinin bir göstergesidir.

Ayrıca, projeyi yürüten BOTAŞ Bakü-Tiflis-Ceyhan Proje Direktörlüğü, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi ve OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

CEYHAN TERMINALI

sertifikalarını almıştır. Proje Direktörlüğü, hem ülkemizde ve hem de dünyada bu üç önemli sertifikaya birden sahip ilk kuruluştur.

MEP Katılımcıları'ndan 19 Haziran 2001 tarihinde alınan "İşe Başlama Bildirimi" ile Anahtar Teslimi Müteahhitlik Anlaşmasında belirtilen, 12 ay sürecek Proje'nin ikinci aşaması, Detay Mühendislik çalışması da başlatılmış bulunmaktadır. Bu çalışma sırasında, üçüncü ve son aşama olan Arazi İstimlak ve İnşaatı için de ihale aşamasına gelinmiş olunacaktır.

Dolayısıyla, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi, uluslararası anlaşmalarda öngörülen sürede, en küçük bir gecikmeye ve tereddüde yer bırakılmaksızın sürmektedir.

Gerek projenin ilk aşaması olması sebebi ile büyük önem taşıyan Temel Mühendislik çalışmasının başarı ile tamamlanması, gerekse inşaat öncesindeki en kritik aşama olan Detay Mühendislik çalışmasına 19 Haziran 2001 tarihi itibarı ile başlanmış olması bunun en açık ifadesidir.

23

BU PROJEYE DİĞER ÜLKELER NASIL BAKMAKTADIR?

07-08 Haziran 2001 tarihlerinde Bakü'de yapılan 8. Uluslararası Hazar Petrol, Gaz, Sergi ve Konferansı'nda konuşan ABD Hazar Havzası Enerji Danışmanı Steven Mann aracılığıyla iletilen Başkan George Bush'un mesajında; ticari açıdan verimli bir Doğu-Batı koridoru tesis etme amacıyla, Azerbaycan'ın komşu devletler ve özel şirketler ile sürdürdüğü kapsamlı işbirliğinden ABD Yönetimi'nin memnuniyet duyduğu, bu olumlu işbirliği ile yabancı yatırımcıların Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi'nin geliştirilmesi yönünde teşvik edildikleri, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi'nin artık ticari bir gerçeğe dönüştüğü ve Kazakistan'da petrol üreten şirketlerin de yakın gelecekte projeye dahil olarak Aktau-Bakü-Tiflis-Ceyhan

ihraç sisteminin kurulmasını ümit ettiklerini belirtmiştir.

İngiltere Başbakanı Tony Blair'in mesajını ileten Azerbaycan'ın İngiltere Büyükelçisi Andrew Tucker ise, Azerbaycan-Türkiye arasında yapımı öngörülen petrol ve doğalgaz boru hatları projeleri çerçevesinde geliştirilecek sahalar ile Azerbaycan'da 12 ila 15 milyar ABD Doları arasında harcama yapılacağı, bunun da bölge ekonomisi üzerinde kayda değer bir etkisi olacağını ifade etmiştir.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev ise, 1994 yılından bu yana Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı'nın inşaatı için çalıştıklarını, bu projeye yönelik çeşitli çalışmalar gerçekleştirildiğini ve bazı çevrelerin sözkonusu projeyi engelleme çabalarına rağmen gerekli hukuki altyapının 17 Ekim 2000 tarihinde tamamlandığını, artık fiilen çalışmalara başlanıldığını, Hazar Denizi'nin Azerbaycan Bölgesi'nin yanısıra diğer bölge ülkelerinde de üretilecek petrolün Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı vasıtasıyla Akdeniz'e nakledileceğinden emin olduğunu, bu konuya ilişkin herhangi bir problem görmediğini vurgulamıştır.

Tüm bu gerçekler ortada iken, hala Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı'nın gerçekleşmesi konusunda kamuoyunda tereddütler oluşturulmaya çalışılmasının bilgi eksikliğinden kaynaklandığını düşünüyoruz.

Aynı şekilde, Mavi Akım'ın bu projeye alternatif gösterilmesinin yanlışlığı da ortadadır.

Buna rağmen, gerek Mavi Akım ve gerekse Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı konusunda kamuoyunu yanıltmaya dönük gayretlerin ısrarla sürdürülmesini, iyi niyetle, ülke sevgisiyle, milletmenfaatlerini korumakla ilgili görmediğimizi belirtmek isteriz.

GAZPROM'UM BAŞKA ÜLKELERDE ORTAKLIĞI VAR MI?

Dünyanın en büyük doğalgaz satıcısı konumundaki Rus GAZPROM şirketi, 1990 yılından itibaren doğrudan devlet şirketlerine gaz teslimatı yerine kendisinin de ortak olduğu şirketler kanalıyla gaz teslimatı ve tüketicilere gaz satışı yapmaya başlamıştır. Gazprom Avrupa'da giderek daha fazla uygulama alanı bulan gaz pazarlarının liberalleştirilmesi çalışmaları paralelinde, Avrupa'nın 12 ülkesinde kurduğu ortaklıklarla bu politikayı geliştirmiştir. GAZPROM'un Almanya'da BASF Grubu ile birlikte kurduğu "WINGAZ", İtalya'da ENI ile birlikte kurduğu "PROMGAZ" ve Yunanistan'da Coupelouzos grubuyla kurduğu "PROMETHEUS GAZ" gibi şirketlerin de aralarında bulunduğu bu yeni yapılanma, ithalatçı ülkeye arz güvenliği sağlarken, GAZPROM'a ve yerel ortağına da yeni gaz sahalarının geliştirilmesi ve yeni gaz boru hatlarının yapımı için finansman temin etmektedir.

Bu nedenle, Rusya Federasyonu tarafı batıdan gelecek ilave doğal gazın da kurulacak bir Rus-Türk ortak şirketi kanalıyla Türkiye'ye sevk edilmesi konusunda ısrarlı olmuştur. GAZPROM bu çerçevede Türkiye'de de 6 Temmuz 1993 tarihinde GAMA şirketi ile birlikte Gama-Gazprom A.Ş.'yi kurmuştur.

TURUSGAZ NASIL ORTAYA ÇIKTI?

Diğer taraftan Rusya Federasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümet yetkilileri arasında 1990 yılından itibaren imzalanan çeşitli protokoller ve Karma Ekonomik Komisyon Toplantılarında Rusya Federasyonu, Türkiye ve üçüncü ülkelerde Türk ve Rus Şirketlerinin ortaklık yapmaları hususu yer almıştır. Bu çerçevede;

• 04 Ağustos 1990 tarihinde Ankara'da, T.C. Maliye ve Gümrük Bakanı Sn. Adnan Kahveci ile S.S.C.B. Başkan Yardımcısı L. Voronin arasında imzalanan protokollerde taraflar, her iki ülkede ortaklıklar ve konsorsiyumlar kurmaya duydukları ilgiyi teyit etmişlerdir.

• 26 Ağustos 1992'de Ankara'da, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı Sn. Mahir Barutçu ile Rusya Federasyonu Başkan Yardımcısı V. S. Chernomirdin arasında imzalanan Protokol'de, tarafların Türkiye, Rusya Federasyonu ve üçüncü ülkelerde çeşitli hususlarda ortaklık imkanlarını araştıracakları belirtilmiştir.

• 19 Temmuz 1994'te Ankara'da, T.C. Başbakan Yardımcısı Sn. Murat Karayalçın ile Rusya Federasyonu Başbakan Birinci Yardımcısı Oleg Soskovets arasında imzalanan Protokol'de; tarafların, BOTAŞ ve RAO Gazprom'un Türkiye'de ve üçüncü ülkelerde çalışmak üzere ortak şirket kurmaları konusunda anlaştıkları belirtilmiştir.

• 1 Kasım 1994 tarihinde T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sn. Veysel Atasoy ile RAO Gazprom Yönetim Kurulu Başkanı R.I. Vyahirev arasında imzalanan Protokol'de RAO Gazprom, BOTAŞ, Gama-Gazprom arasında ortak şirket kurulması ve Türkiye'ye sevk edilecek ilave doğal gazın kurulacak bu ortak şirket kanalıyla yapılması hususu yer almaktadır.

• RAO Gazprom ile BOTAŞ arasında ortak şirket kurulmasına ilişkin ilk görüşmelere Ocak 1995'te başlanmıştır.

• 29 Aralık 1995 tarihinde T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sn. Şinasi Altınar ile RAO Gazprom Yönetim Kurulu Başkanı R.I.Vyahirev arasında imzalanan Protokolle ilave doğal gaz alımı için gerekli anlaşmaları tarafların hazırlaması ve BOTAŞ'ın Gama-Gazprom'a katılımı ile ilgili işlemlerin hızlandırılması kararı alınmıştır.

- Eylül 1996'da, BOTAŞ ile RAO Gazprom arasında ilave doğalgaz alım sözleşmesi ile ilgili ilk görüşmelere başlanmıştır.

- 25.11.1996 tarihinde BOTAŞ'ın 10 milyar TL sermayeli Gama-Gazprom'a %35 hisseyle ortak olması ile ilgili 96/T-53 Sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı alınmıştır.

- 28.04.1997 tarihinde Ortaklar Sözleşmesi, Turusgaz'ın Faaliyetlerine İlişkin Çerçeve Sözleşme, Gama-Gazprom'un tüzük tadil maddeleri ve doğalgaz alım fiyatına ilişkin Protokol, BOTAŞ, RAO Gazprom, Gama Yönetim Kurulu Başkanlarınca, T.C.Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sn. Recai Kutan'ın şahitliğinde imzalanmıştır.

- Gama-Gazprom'un tüzüğü BOTAŞ'ın bu şirkete iştirakini sağlayacak şekilde tadil edilerek 15.07.1997 tarihinde Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

- Şirket Sermayesinin 80 milyar TL'na çıkarılma kararı nedeniyle 05.08.1997 tarihinde BOTAŞ tarafından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na müracaat edilerek Yüksek Planlama Kurulu Kararı alınması talep edilmiştir. 07.08.1997 tarihinde Bakanlık tarafından Yüksek Planlama Kurulu'na müracaat edilmiştir.

- Yüksek Planlama Kurulu 08.10.1997 tarihinde 97/T-50 Sayılı kararı ile BOTAŞ'ın Gama-Gazprom'a ortaklığını onaylamıştır.

- Gama-Gazprom Şirketi'nin ünvanı 12.01.1998 tarihinde TURUSGAZ olarak değiştirilmiştir.

- Rusya Federasyonu'ndan Türkiye'ye ilave doğalgaz sevkiyatına ilişkin olarak GAZPROM'un ticari şirketi Gazexport ile TURUSGAZ'ın müstakbel ortakları arasında 10 Aralık 1996 tarihinde imzalanan anlaşma doğrultusunda, TURUSGAZ ile BOTAŞ arasında Şubat 1998 tarihinde bir Doğalgaz Alım-Satım Sözleşmesi imzalanmıştır.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ TURUSGAZ'DAN MAAŞ ALIYOR MU?

233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 27.1 Maddesinde "Teşebbüs ve Bağlı ortaklığın bir anonim şirkete iştiraki, ilgili teşebbüsün önerisi üzerine Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile yapılır" ifadesi yer almaktadır. Yine 233 sayılı KHK'nın 28.1 Maddesinde ise "Teşebbüs ve bağlı ortaklıklara ait iştiraklerin yönetim kurullarında, teşebbüs ve bağlı ortaklığı temsilen her % 15 hisse için en az bir üye bulundurulur" ifadesi bulunmaktadır.

BOTAŞ'ın TURUSGAZ'da %35 hissesine karşılık iki Yönetim Kurulu üyesi bulunmaktadır. TURUSGAZ' ın Ana Statüsü'nün 19. Maddesinde ilk üç yıl için Yönetim Kurulu Başkanı'nın C Grubu hisse sahibinden (BOTAŞ) olacağı belirtilmektedir. Buna göre BOTAŞ Genel Müdürü aynı zamanda TURUSGAZ Yönetim Kurulu Başkanlığını da yapmaktadır.

TURUSGAZ'da BOTAŞ'ı temsil eden Yönetim Kurulu üyeleri için yapılabilecek ödemelerde 26.05.2000 ve 01.07.2000 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan YPK kararları baz alınmakta ve bu değerler üzerinde yapılacak her türlü ödeme şahsa değil BOTAŞ'a yapılmaktadır.

İRAN DOĞALGAZ ALIM PROJESİ NASIL BAŞLADI?

Üzerinde zaman zaman spekülasyon yapılan projelerden biri de Türkiye-İran Doğalgaz Boru Hattıdır.

Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi koalisyonunun oluşturduğu 54. Hükümetin işbaşında bulunduğu 8 Ağustos 1996 tarihinde, BOTAŞ ile İran Ulusal Gaz Şirketi NIGC arasında doğalgaz sevkiyatına ilişkin bir anlaşma imzalanmıştır.

Buna göre, 2005 yılında 10 milyar metreküpe çıkacak doğalgaz sevkiyatının 1999 yılında 3 milyar metreküpe başlaması öngürülüyordu.

Bu çerçevede oluşturulan Doğu Anadolu Doğalgaz Ana İletim Hattı Projesinin ilk bölümü olan Doğubayazıt-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı İhalesi, 1997 yılında yapılmıştır.

Aynı yıl içinde, projenin diğer bölümlerini oluşturan Erzurum-Sivas, Sivas-Kayseri-Ankara ve Kayseri-Konya-Seydişehir hatları için de ihaleye çıkmıştır.

28

TÜRKMEN DOĞALGAZININ BU PROJEYLE İLGİSİ NEDİR?

Bu gelişmeler yaşanırken, 1997 yılı Mayıs ayında, Türkmen gazının da bu hat vasıtasıyla taşınması gündeme gelmiştir. Böylece, söz konusu hattın kapasitesi 16 milyar metreküpe yükseltilmiştir.

Bunun için de, projenin Kayseri'ye kadar olan bölümünün borularının çapı 40 inçten 48 inçe, 36 inç olarak planlanan Kayseri-Ankara bölümündeki boruların da 40 inçe çıkartılması gereği ortaya çıkmıştır.

Teknik zorunluluklardan kaynaklanan bu değişiklikler üzerine henüz sözleşmeleri yapılmadığı için herhangi bir fiili gerçekleşmesi olmayan boru hattı ihaleleri 1997 yılı Ekim'inde iptal edilmiştir.

31 Aralık 1997 tarihinde, boru temini de müteahhitlik kapsamına alınarak ve kredili olarak Erzurum-İmranlı, İmranlı-Kayseri, Kayseri-Ankara, Kayseri-Konya-Seydişehir hatlarının ihaleleri yeniden yapılmıştır. Bu hatlara ilişkin sözleşmeler 1998 yılında imzalanmış ve çalışmalar başlatılmıştır.

Sözleşmesi daha önce yapıldığı ve işe başlandığı için ihalesi iptal edilmeyen 40 inçlik Doğubayazıt-Erzurum hattının boru çapları da 48 inçe yükseltilerek, müteahhit konsorsiyumla ek sözleşme imzalanmıştır.

2000 yılı Ocak ayında Tahran'da yapılan toplantıda, İran doğalgazının teslimat başlangıç tarihi 30 Temmuz 2001'e ertelenmiştir. Kontrat süresinin de bu tarihten itibaren 25 yıla çıkartıldığı toplantıda, 10 milyar metreküplük kapasiteye 2007 yılında ulaşılması kararlaştırılmıştır.

Bugün ulaşılan seviye olarak, Türkiye'de bir defada gerçekleştirilen en uzun ve en büyük çapta boru hattı olan 1500 km uzunluğundaki Doğu Anadolu Doğalgaz Ana İletim hattının montaj çalışmaları tamamlanmış bulunmaktadır.

İran tarafı Tebriz-Türkiye sınırı arasındaki 270 kilometrelik boru hattı montajını bitirmesine karşılık, biri Bazargan'da, diğeri Türkiye sınırında yer alan ölçüm istasyonları henüz tamamlanamamıştır.

İran tarafındaki çalışmalar bitirilemediği için, gaz alım satım anlaşması öncesinde teknik ekipmanlar konusunda taraflar arasında varılması gereken mutabakat da henüz sağlanamamıştır.

Türk tarafı olarak, gerçekleştirdiğimiz ziyaretlerle İran tarafındaki çalışmaları takip ediyoruz. Teknik çalışmalar tamamlandıktan sonra, gerekli anlaşmalar yapılacak ve doğalgaz alımına 30 Temmuz 2001 tarihinden sonraki herhangi bir tarihte başlanacaktır.

İran sınırında alınan doğalgaz, Doğubayazıt, Ağrı, Erzurum, Erzincan, Sivas, Kayseri, Kırşehir hattından Ankara'ya gelecek boru hattı ile Aksaray-Konya üzerinden Seydişehir'e kadar ulaştırılacaktır.

Ayrıca bu hattın, Erzincan üzerinden Bayburt, Gümüşhane, Trabzon, Rize bölgesine doğalgaz verilecektir.

Sivas üzerinden de Malatya, Gaziantep, Kahramanmaraş, Osmaniye, İskenderun, Adana, Tarsus ve Mersin'i kapsayan Güney İletim Hattı oluşturulacaktır. Bu hattın ihalesine çıkmıştır. Teklifler alınmıştır. Bu sene inşaaata başlanacaktır.

Konya üzerinden Isparta, Denizli, Nazilli ve İzmir'e uzanacak, Afyon, Uşak ve Antalya'yı da kapsayan hattın da ihalesine çıkmıştır. Teklifler alınmıştır. Bu sene inşaaata başlanacaktır.

Ayrıca Karabük, Zonguldak, Bartın, Çaycuma İletim hatları ve doğalgazı Balıkesir, Manisa, Turgutlu, Aliğa, Susurluk, Kütahya, Uşak, Bilecik, Karaman, Ereğli, Kırşehir, Yozgat, Kayseri, Sivas, Çorum, Samsun, Kelkit'teki sanayi tesislerine ulaştıran bağlantı hatları ve A tipi istasyonlarının ihalesine de bu sene çıkılacaktır.

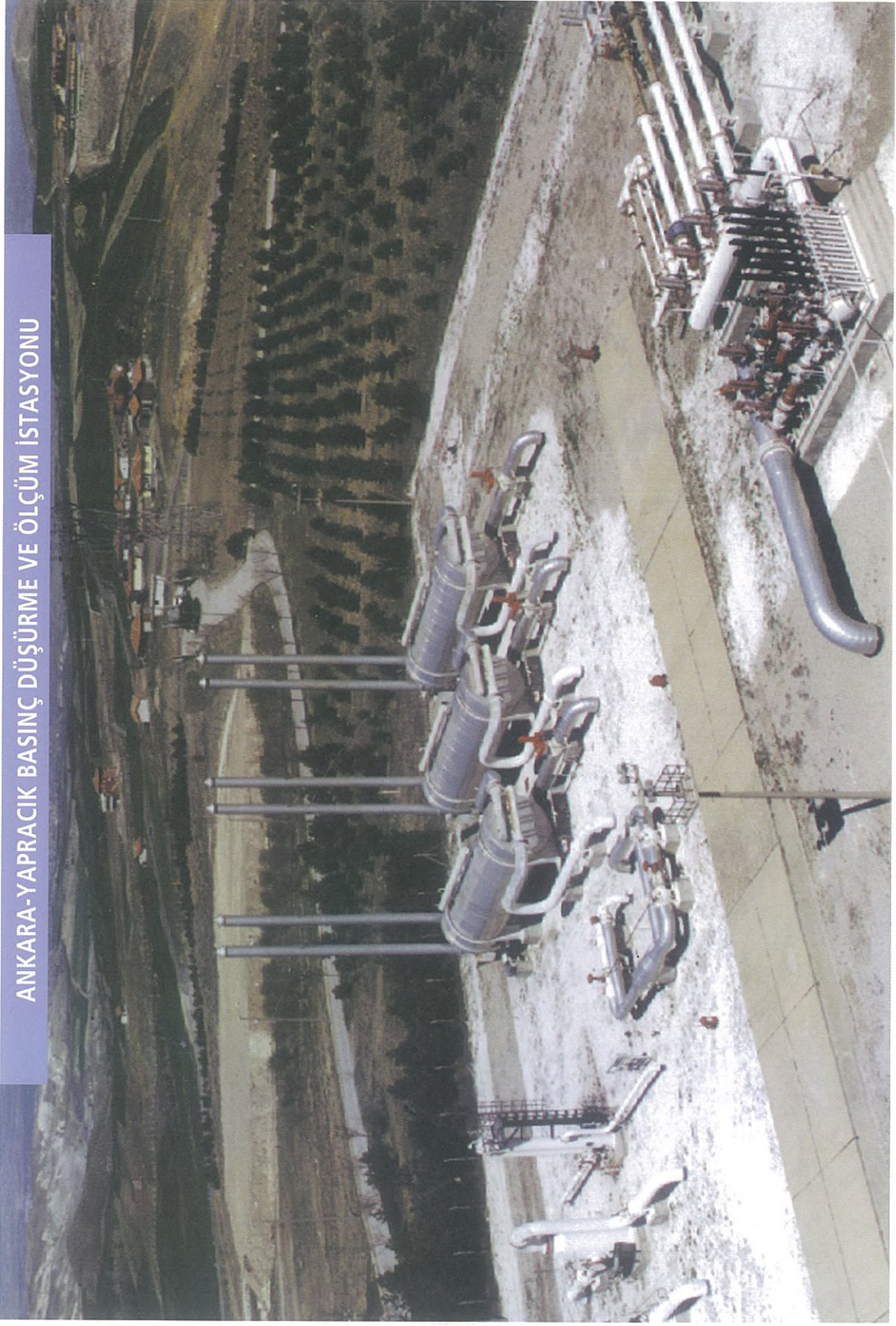
2003 yılına kadar tamamlanması planlanan bu hatlarla 57 ilimize daha doğalgaz verecek altyapıyı kurmuş oluyoruz.

Mavi Akım kapsamındaki Samsun - Ankara boru hattı ile İran - Türkiye boru hattı Ankara'ya yaklaşık 50 km uzaklıktaki Ahiboz mevkiinde birleşecek ve tek hat olarak Ankara'ya gelecektir.

Mavi Akım'la Samsun, Amasya, Çorum ve Kırıkkale üzerinden Ankara'ya getirilen doğalgazı Batı bölgelerimizdeki sanayi ve konut sektörünün kullanımına sunmak için gereken çalışmalar da sürmektedir.

İran doğalgazı ve Mavi Akım projelerinin devreye girmesiyle, Bulgaristan sınırından aldığımız doğalgazın Trakya, İstanbul, Kocaeli ve Bursa bölgesindeki sanayi ve konut sektörünün ihtiyacını kesintisiz şekilde karşılaması mümkün hale gelecektir.

ANKARA-YAPRACIK BASINÇ DÜŞÜRME VE ÖLÇÜM İSTASYONU

Mavi Akım, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı, İran'dan Doğalgaz alımı, Türkiye için her bakımdan stratejik ve hayati öneme sahip projelerdir.

Bunlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin projeleridir. Bu projeler, uluslararası anlaşmaların imzalanması ve gerekli kararların alınmasıyla yürürlüğe giren projelerdir.

Bu bakımdan, hangi hükümet döneminde başlanırsa başlansın, daha sonraki hükümetler projelerin safahatını titizlikle takip etmiş, ülkemizin çıkarları doğrultusunda her türlü çabayı göstermişlerdir.

Mavi Akım Projesi'nin doğruluğu, yapılabilirliği ve her safhasında gösterilen titizlik ortadadır. Bu projeye, işin ortaya çıkışından, firmaların seçimine, avans ödemesinden, deniz geçişine kadar her aşaması için yapılan eleştirilerin tümü temelsizdir.

BOTAŞ

BORU HATLARI İLE PETROL TAŞIMA A.Ş.

Bilkent Plaza, A1- A2 Blok, Bilkent, ANKARA - TÜRKİYE

Tel: +90-0312 297 23 00 Faks: +90-0312 266 07 33-34 <http://www.botas.gov.tr>

